

Exposició *Imaginaris Multiespècies: un viatge transformador cap a noves formes de vida*. Lleida, Centre d'Art la Panera, març - maig de 2023.

L'exposició *Imaginaris multiespècies*, comissariada per Christian Alonso al Centre d'Art la Panera de Lleida, es presenta com una oportunitat única per submergir-se en un viatge transformador. En contrast amb les frustracions i l'hermetisme sovint associats amb l'art contemporani, aquesta mostra s'erigeix en una trobada disruptiva, capaç de desafiar les nostres maneres habituals de comprendre el món i els nostres sistemes de coneixement.

Aquesta exposició, concebuda com a part d'un projecte de llarga durada, té un rerefons personal que entrellaça el bagatge acadèmic i investigador i l'activisme del comissari, Christian Alonso. La seva intenció és abordar una sèrie de problemàtiques ecosocials urgents que afligeixen la nostra societat contemporània. Entre aquestes, trobem el canvi climàtic antropogènic, la pèrdua de biodiversitat, la degradació dels ecosistemes, les pandèmies virals, l'augment de la vulnerabilitat i les desigualtats, així com la violència creixent basada en el sexe, la raça i el gènere.

En aquest marc general, les obres dels artistes convidats a l'exposició tracen narratives que busquen donar forma a experiències diverses i ens conviden a imaginar comunitats basades en el benestar comú. Un aspecte particularment destacat és que aquestes comunitats rebutgen la noció de jerarquia i violència hegemòniques, desafiant així l'estatu quo predominant. És important destacar que aquesta mirada no es limita a una reacció davant de les crisis ecosocials, sinó que, per contra, obre un espai per a l'exploració de noves formes de vida que emergeixen a partir de les interaccions entre humans i no humans.

L'exposició adopta una perspectiva postpresentacional en el seu enfocament artístic i conceptual. D'aquesta manera, tant les obres d'art com el programa d'activitats s'alliberen de les lògiques hermenèutiques i semiòtiques tradicionals. En canvi, es configuren com a assemblatges d'elements heterogenis capaços d'actuar i transformar el món on s'insereixen. Aquest enfocament trenca amb la concepció dis-

cursiva convencional, en què les obres d'art pretenen representar idees encapsulades. Per contra, submergir-se en aquesta exposició implica un acte de coneixement encarnat i afectiu de les relacions que sostenen els humans i els no humans. Aquestes relacions, segons s'exposa, són vitals i letals, germinatives i destructives, constitutives i conseqüencials.

La mostra, partint del concepte de coneixement situat, duu a terme una sèrie de projectes artístics a les terres de Lleida, involucrant-se amb els territoris i els seus habitants humans i no humans. Això té com a objectiu augmentar la nostra consciència sobre les dinàmiques en què els visitants de l'exposició ja estem immersos com a part dels sistemes sociològics de la ciutat. En endinsar-nos a la sala de les columnes del Centre d'Art la Panera, ens embarquem en un viatge d'autoconeixement que qüestiona moltes certeses que donem per assegurades sobre la naturalesa humana, alhora que ens obre possibilitats d'acció en un món caracteritzat per la incertesa i la contingència.

Fem un repàs a les propostes artístiques que s'entrecreuen a l'exposició:

Al campament de plantes refugiades titulat *Jardí d'Exòtiques Invasores #Riu Segre* (2023) creat per l'artista Vicky Benítez, es desestabilitza la concepció arrelada d'una naturalesa original, estàtica i aliena a la influència humana amenaçada per la invasió d'espècies foranes.

La instal·lació titulada *Operation SCOBY. Socializing the Microbiotic Unknown* (2022) de l'artista Rubén Verdú desenvolupa un taller de kombutxa que exhibeix una sèrie d'actes d'interacció interespecífics. Aquesta proposta serveix com a guia per a un pensament polític que té el seu fonament en la cura, la col·laboració, la simbiosi i la coevolució. Aquests elements desafien els mateixos pilars del que concebem com el que és humà i trastocquen el paradigma antropocèntric, obrint així la possibilitat de crear col·lectivitats *queer*, antiessencialistes, heterogènies, interdependents i multiagencials.

D'altra banda, la instal·lació d'Eduard Ruiz anomenada *Protecció, Dissuasió, Persecució* (2023) ens endinsa en una investigació complexa sobre les condicions de mobilitat tant de les cigonyes blanques que nien a la ciutat de Lleida com de diverses espècies humanes i no humanes. Així mateix, examina els diferents règims d'acolliment que som capaços de proporcionar-los. A través d'aquesta exploració, es desvetlla una mirada profunda i detallada de les dinàmiques que regeixen la coexistència i les interaccions entre diferents éssers vius.

A l'assaig en vídeo titulat *Agençaments. Entrevistes de Recerca* (2010-2022) realitzat per Angela Melitopoulos i Maurizio Lazzarato, s'estableix una connexió entre el pensament animista present a les comunitats indígenes brasileres i la noció de subjectivitat no dualista desenvolupada per Guattari. Aquest vincle entre tots dos plantejaments aclareix un nou sentit de responsabilitat en un món constantment amenaçat per crisis polítiques, socials i mediambientals, i brinda una perspectiva més àmplia i enriquidora per abordar aquests desafiaments.

La pràctica artística de Quimera Rosa, que inclou diverses disciplines com la *performance*, el bioart i l'autoexperimentació corporal, encarna un exercici anticipatori d'un futur cibernètic en el sentit harawayà del terme. La instal·lació *Trans*plant: Open the Identity* (2016),

que involucra diversos processos mitjançant els quals s'experimenta una transformació cap a una forma de vida vegetal, es presenta com una especulació que proposa noves formes de relació i fins i tot parentiu entre éssers humans i no humans.

Thymus Vulgaris (2013), la instal·lació creada per Ferran Lega, consisteix en un parterre que reproduïx la protegida timoneda d'Alfés, ubicada a prop de Lleida. Mitjançant un sistema MIDI connectat a les plantes de timó presents a la instal·lació, el qual converteix els senyals bioelèctrics de les plantes en senyals acústics, s'estableix una sintonia empàtica amb la sensibilitat de les mateixes. Aquest exercici d'empatia radical ens convida a reconèixer i apreciar la sensibilitat i la presència de les plantes al nostre entorn.

La instal·lació *Fruits Comuns* (2023) de Chiara Sgaramella constitueix una investigació sobre l'agricultura intensiva a les terres de Lleida. Mitjançant aquesta obra, es posen en relació les dinàmiques extractivistes dels mercats globals, la crisi hídrica i climàtica, els processos migratoris i els drets humans, entre d'altres temes de rellevància. D'aquesta manera, s'evidencia la interconnexió i les repercussions entre aquests aspectes clau a la nostra societat contemporània.

El grup escultòric *Bestiari Aberrant* de Nien Boots (2022) especula sobre un futur simbiòtic, partint de la famosa imatge deleuzoguattariana de la vespa i l'orquídia. Aquesta peça artística convida a reflexionar sobre la simbiosi i les interaccions entre espècies diferents, i obre un horitzó de possibilitats per repensar les nostres relacions amb l'entorn natural.

La instal·lació titulada *Aquí la llavor, el miceli de la desobediència!* (2020-2021) d'Olga Olivera-Tabeni, composta per vuit bosses de cultiu de bolets de castanyer interconnectats amb vuit relats en àudio que combinen diferents gèneres d'escriptura. Aquest projecte especulatiu sobre la cooperació interespecífica presenta aquesta col·laboració com a única possibilitat de supervivència de l'espècie humana, així planteja interrogants sobre el nostre paper i responsabilitat en l'entramat de relacions en què estem immersos.

Pluriversal Radio proposa un projecte sonor col·laboratiu sota el nom *d'Hivern 2021/2022 (una vida significativa i habitable per protegir i honrar la font de tot: l'aigua)* (2021-2022). Des d'una perspectiva decolonial, ecofeminista, *queer*, anticapitalista i antifeixista, aquest projecte recopila testimonis de pobles indígenes i comunitats locals en zones de la perifèria global, que lliuren una batalla contínua contra el capitalisme extractivista en defensa de l'aire, l'aigua i la terra.

La indústria farmacèutica i la seva dependència parasitària de múltiples espècies per a la fabricació i proves de medicaments, i el consegüent perill d'extinció a què es veuen sotmeses aquestes espècies, serveixen com a punt de partida per al vídeo titulat *Les cassoles de l'Atlàntic* (2017) de Tue Greenfort. A través de l'exemple del cranc cassola de l'Atlàntic, s'aborda aquest problema que involucra aquesta indústria, plantejant així la necessitat de reflexionar sobre les nostres pràctiques i el seu impacte a l'entorn natural.

La instal·lació *Exvot a l'Excés* (2013) de Llapispanc ens submergeix en un entorn compost per una gran quantitat de residus electrònics, els quals funcionen com una ofrena al

futur, un abocador, un lloc de treball i un espai de reflexió encarnada sobre les geopolítiques de la fabricació, el consum i el reciclatge de materials electrònics. A través d'aquesta obra, s'insta a reflexionar sobre la nostra relació amb la tecnologia i la manera com afecta l'entorn natural i la nostra pròpia existència present i futura.

Amb *Zona Vulnerable* (2023), Marta Bisbal ens introdueix a la indústria de la ramaderia porcina intensiva i als desafiaments futurs que planteja, com la gestió dels purins, la sobirania alimentària i la transició cap a un paradigma alimentari sostenible. Aquesta instal·lació convida a reflexionar sobre les repercussions socials, econòmiques i mediambientals de la ramaderia intensiva, i ens anima a considerar alternatives més sostenibles i ètiques.

Finalment, el vídeo *Housewives Making Drugs* (2017) de Mary Maggic ens submergeix en el món de la biopolítica molecular, que regeix els nostres cossos a través d'una àmplia gamma de productes, des de medicaments i cosmètics fins a aliments, pesticides i productes de neteja, posant en risc la nostra salut a través de l'alteració del nostre sistema hormonal. A partir de la simulació d'un programa de cuina dues actrius trans mostren la pràctica Open Source Strogen a través de la qual qualsevol persona pugui fabricar i administrar hormones a casa seva en un exercici de reclam i de performativitat de la sobirania de gènere.

En conclusió, l'exposició *Imaginaris Multiespècies #Terres de Lleida* curada per Christian Alonso al Centre d'Art la Panera de Lleida ens convida a emprendre un viatge transformador que desafia les nostres maneres habituals d'entendre l'ecologia sense caure en solemnitats acadèmiques, convidant-nos a reflexionar, a ser conscients i viure les nostres interconnexions amb altres espècies en un context marcat per la incertesa.

Quim Bonastra
Universitat de Lleida
ORCID: 0000-0002-4717-8450